

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/18/2020
Identifikačné číslo spisu:	5417203655
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:5417203655.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalujúceho Mesta Dolný Kubín, so sídlom v Dolnom Kubíne, Hviezdoslavovo námestie 1651/2, IČO: 00 314 463, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Kováčik Legal s.r.o., so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského 1729, IČO: 47 238 429, proti žalovaným 1/ E. G. a 2/ E. C., obom trvale bytom v C. P., D.. Ľ.I. XXXX/X-XX, o vypratanie bytu, vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 7C/45/2007, o dovolaní žalujúceho proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. septembra 2019 sp. zn. 7Co/163/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalujúce sa v konaní na žalovaných domáhalo vypratania bytu č. 24 na 3. poschodí vo vchode č. 3 v bytovom dome súpisné č. 1783 na ulici D. Ľ. v katastrálnom území a obci C. P. (ďalej tiež len „predmetný byt“) a náhrady trov konania. Podľa skutkových okolností v žalobe medzi žalujúcim a žalovaným 1/ bola 6. júla 2016 uzavretá nájomná zmluva k predmetnému bytu na dobu určitú, ktorá už uplynula (31. decembra 2016), existencia podlžností žalovaného 1/ na nájomnom a oboch žalovaných na poplatkoch za komunálny odpad predstavovala prekážku uzavretia novej nájomnej zmluvy, k zaplateniu dlhu nedošlo ani napriek dohode správcu so žalovaným 1/ o splátkovom kalendári a príslube zaplatenia žalovanou 2/ a žalovaní tak užívajú predmetný byt bez právneho dôvodu.

2. Okresný súd Dolný Kubín (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. marca 2019 č. k. 7C/45/2007 - 75 žalobu zamietol a vyslovil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. V rozsudku zdôvodnenom právne čl. 20 ods. 3 prvej a druhej vety Ústavy (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), ust. § 3 ods. 1, § 126 ods. 1, §§ 682 a 685, § 710 ods. 1 a 2 a § 712a ods. 9 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len O. z.), § 1 ods. 2 vety prvej zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a § 193 ods. 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) i s odkazmi na nálezy Ústavného súdu

Slovenskej republiky z 5. augusta 2010 sp. zn. III. ÚS 3168/09 a z 25. mája 2011 sp. zn. IV. ÚS 2842/10 a viaceré odôvodnením spomenuté rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva viažuce sa k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.) a právu na rešpektovanie obydlia vyslovil názor, podľa ktorého pri strete vlastníckeho práva (žalujúceho) a práva na obydlie (žalovaných) a potrebe uplatnenia princípu dobrých mravov a zásad elementárnej slušnosti a pomoci núdznym bolo treba zohľadniť, že mesto je povinné sa starať o potreby svojich obyvateľov a hoci jeho žaloba sa javí legálna, nejaví sa so zreteľom na okolnosti prípadu primeranou a výkon práva by bol neprimerane tvrdý. Žalovaní sú totiž v zložitej životnej situácii, súvisiacej s ochorením ich dcéry, vyžadujúcej si zvýšenú starostlivosť a citlivej na každú zmenu (dieťa s autizmom), už dnes žijú v malom jednoizbovom byte a poskytnutie im bytovej náhrady ešte nižšej kvality či dokonca prístrešia prakticky neprichádza do úvahy. Namiesto bolo oceniť aj ich snahu udržať si byt, keď k času rozhodovania súdu nemali voči žalujúcemu žiadne podľnosti, poskytnutie im len dlhšej lehoty na vypratanie predmetného bytu by ich situáciu nevyriešilo a zamietnutie žaloby nebráni pri zmene pomerov žalujúcemu sa opätovne domáhať ochrany svojho práva.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalujúceho rozsudkom z 18. septembra 2019 sp. zn. 7Co/163/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 aj 2 C. s. p. potvrdil a žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Okrem stotožnenia sa i s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré bolo podľa odvolacieho súdu tak podrobné a vyčerpávajúce, že ho nebolo potrebné dopĺňať (ak by sa nemalo len opakovať už raz uvedené) zdôraznil, že žalovaní ako obyvatelia mesta v ťaživej sociálnej a finančnej situácii sa starajú o dieťa so závažnou zdravotnou poruchou a v predmetnom byte bývajú celkom štyria, preto súd prvej inštancie správne uplatnil na prípad v prejednávanej veci ním uvádzané zásady i s náležitými odkazmi na domácu i európsku judikatúru.

4. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podalo žalujúce dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovalo z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. tvrdiac, že dovolacím súdom nebola dosiaľ riešená otázka, ktoré právo má prednosť pri strete ochrany vlastníckeho práva a práva na ochranu obydlia (a či takáto ochrana - rozumej práva na ochranu obydlia, pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ - má byť bezhraničná). Namietalo, že nižšie súdy nimi vysloveným názorom o osobitnom statuse mesta porušili ústavnú zásadu rovnosti vlastníckeho práva všetkých vlastníkov, keď z ich rozhodnutí vyplýva (nech aj len nepriamo), že žalobe iného vlastníka v obdobnej situácii by bolo vyhovené. Navrhli preto zmenu rozsudkov oboch nižších súdov tak, že žalobe bude vyhovené (a žalovaným uložená povinnosť predmetný byt vypratať).

5. Žalovaní navrhli dovolanie odmietnuť, resp. ho zamietnuť (čo však bolo možné vyvodiť len z obsahu ich vyjadrenia, ktoré priamo návrh na spôsob rozhodnutia dovolacieho súdu neobsahuje). Opätovne poukázali na svoju ťaživú situáciu opísanú už oboma nižšími súdmi, ktorú sa ale snažia riešiť s nádejou, že žalujúce svoj postoj k ich bývaniu v nájme prehodnotí.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané napádané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia i podmienok jej zastúpenia a spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie, prečo bol namiesto taký postup (§ 451 ods. 3 C. s. p.), je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

8. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola

vyriešená. Relevanciu podľa tohto ustanovenia (rovnako ako v prípade písmen a/ a c/ rovnakého paragrafu, odseku i zákona) má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 C. s. p.) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy (alebo prinajmenšom ten z nich, ktorý rozhodol v druhej inštancii) by nevyhnutne rozhodli (rozhodol) inak - spôsobom pre dovolateľa priaznivejším.

9. V danom spore sa žalujúce domáhalo vypratania bytu, teda ochrany svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci proti žalovaným v pozícii tých, ktorí do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahujú - tým, že v predmetnom byte bývajú a tento užívajú napriek tomu, že im k tomu nesvedčí žiaden právny dôvod (čl. 20 a § 126 ods. 1 O. z.) a do kontrapunktu k takémuto jeho právu, zaručenému aj na úrovni základného zákona štátu bolo postavené ďalšie Ústavou garantované základné právo žalovaných a to právo na nedotknuteľnosť ich obydľia, majúce pôvod v dnes len niekdajšom práve nájmu žalovaného 1/ a odvodenom práve bývania členov jeho rodiny v spojení so všeobecným interpretačným pravidlom o zákaze rozporu výkonu práv a povinností z občianskoprávných vzťahov s dobrými mravmi (čl. 21 Ústavy a § 3 ods. 1 O. z.).

10. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd uvádza, že vo všeobecnosti platí, že ak niektorý zákon (tak ako aj O. z. plniaci v intenciách prípadu z prejednávanej veci úlohu zákona slúžiaceho na podrobnejšiu úpravu práv zaručených v Ústave) podmieňuje existenciu určitého práva alebo vznik určitého nároku kumulatívnym splnením viacerých predpokladov (čo pri obraznom „rozmenení na drobné“ pri žalobe vlastníka bytu o jeho vypratanie znamená I. preukázanie vlastníckeho práva žalobcu, II. účinne nespochybnené tvrdenie len bývalého alebo žiadneho právneho dôvodu užívania bytu žalovaným a III. schopnosť presvedčiť o nedostatku rozporu požiadavky na vypratanie v konkrétnom prípade s dobrými mravmi), súd žalobe vyhovie iba vtedy, keď sú dané všetky zákonom stanovené predpoklady existencie práva či vzniku nároku, inak žalobu zamietne. Pokiaľ súd žalobe uplatňujúcej nárok vyhovie, pre úspech dovolania žalovaného stačí, ak v procesne prípustnom dovolaní dôvodne spochybni správnosť riešenia právnej otázky týkajúcej sa čo aj len jedného z viacerých predpokladov. Iná situácia ale nastáva, keď súd žalobu týkajúcu sa takého nároku zamietne. Žalobca vtedy ako dovolateľ dosiahne v dovolacom konaní úspech, len ak opodstatnene spochybni správnosť riešenia buď tej jedinej právnej otázky, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, alebo súčasne všetkých tých otázok, od riešenia ktorých záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

11. Práve uvedené sa podľa názoru dovolacieho súdu žalujúcemu v prejednávanej veci nemohlo podariť jednak preto, že ním nastolená otázka pomeru dvoch ústavne a i na úrovni zákona zaručovaných práv bola otázkou právnou (s parametrom jej významnosti aj pre rozhodnutia oboch nižších súdov) len zdanlivo (na prvý pohľad), ako i preto, že spôsob polozenia takejto otázky v dovolaní bez možnosti dovolacieho súdu tento korigovať z podstaty veci vylučoval žiaduce zovšeobecnenie pravidla - tak, aby po dovolateľom očakávanom poskytnutí odpovede dovolacieho súdu na otázku šlo eliminovať stav jej skoršieho neriešenia a to ustálením riešenia použiteľné pre všetky ďalšie druhy totožné prípady.

12. K len zdanlivej právnej povahe dovolaním položenej otázky platí, že kým otázka, či na jednej strane sporu existuje vlastnícke právo a na strane druhej právo na nedotknuteľnosť obydľia a teda či ide o prípad stretu takýchto práv, ešte charakter právnej otázky má, avšak aj zodpovedanie tejto otázky (s oboma čiastkovými podotázkami) je primárne vecou dokazovania, teda otázkou skutkovou (obstarávania skutkových zistení potrebných pre formulovanie následných právnych záverov), pri vyhodnocovaní toho, ktorému z uvádzaných práv dať v konkrétnej veci prednosť (a druhé naopak - hoc aj len dočasne, ako to zmienil v odôvodnení svojho rozsudku v tejto veci súd prvej inštancie - upozadiť) už ide len o priznávanie (súdom) miery dôležitosti-ti jednotlivých skutkových zistení a ich kladenia buď na jednu alebo druhú miskú obrazných váh, teda mimo akúkoľvek pochybnosť len o proces hodnotenia dôkazov (z rámca pojmu „právna otázka“, tak ako ju má na mysli konštantná judikatúra dovolacieho súdu, sa už ale vymykajúci).

13. Nespôsobilosť nastolenej otázky na zovšeobecnenie je tu potom podobne ako vo väčšine rodinnoprávných vecí, týkajúcich sa úpravy rodičovských práv a povinností preto, že vyhodnotenie pomeru prednosti práva na obydlie na úkor práva vlastníckeho v konkrétnom prípade práve preto, že závisí od posúdenia jedinečných skutkových okolností posudzovanej veci, neumožňuje povedať, že presne takto to bude v každej inej veci (teda že vlastnícke právo bude musieť vždy ustúpiť právu na obydlie alebo naopak - to v prípade, ak by šlo sformulovať všeobecne platné pravidlo a konštatovať, že nižšie súdy sa k svojim rozhodnutiam v neprospech žalujúceho dopracovali riešením, ktoré takémuto pravidlu odporuje).

14. Ak teda súd na základe výsledkov dokazovania zisťuje, či existujú skutkové okolnosti buď uvádzané v žalobe či iných podaniach žalobcu alebo v rámci procesnej obrany žalovaného, rieši skutkové otázky. Výsledkom tejto činnosti súdu sú skutkové zistenia a z nich vyvedené skutkové (nie právne) závery súdu. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý tvorí podstatu tohto výsledku, nepredstavuje právne posúdenie. Tento skutkový záver súdov nemožno ani v dovolacom konaní úspešne spochybniť - dovolací súd je totiž viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C. s. p.), a to aj vtedy, keď je v dovolaní spochybňovaný (aj) skutkový stav zistený odvolacím súdom.

15. I keď odvolací súd (a pred ním tiež súd prvej inštancie) samozrejme nezostal (-i) len pri skutkových záveroch (že žalovaní nepreukázali nimi tvrdenú škodu), nič to nemení na tom, že oba svoje rozhodnutie založili o. i. na tom, že výkon vlastníckeho práva v konkrétnej situácii je už za hranicou jeho súladnosti s pravidlami elementárnej slušnosti a dobrými mravmi a už to predstavuje dôvod na zamietnutie žaloby, lebo znamená absenciu jedného z viacerých predpokladov, ktoré musia byť spolu s ďalšími predpokladmi kumulatívne splnené, ak má byť poskytnutá požadovaná ochrana (tu opäť porovnaj to o rozmiňaní na drobné v bode 10. zhora).

16. Dovolateľmi nastolená otázka za opísaného stavu vecí tak mala napokon v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napádaných rozhodnutí, pričom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť len teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

17. So zreteľom na všetko dosiaľ uvedené dospel preto dovolací súd k záveru, že otázka nastolená žalujúcim v dovolaní nemá nielen v okolnostiach daného sporu (a tohto dovolacieho konania), ale i vo všeobecnosti znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.; v dôsledku čoho prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia (navzdory opačnému názoru dovolateľa) nevyplýva. Procesne neprípustné dovolanie preto najvyšší súd podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol.

18. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.